

Curtea Supremă de Justiție
D E C I Z I E

21 iunie 2023

mun. Chișinău

Colegiul Penal al Curții Supreme de Justiție în componența:

Președinte – Guzun Ion,

Judecători – Eremciuc Ghenadie și Daguța Sergiu,

a examinat, fără citarea părților, în baza materialelor cauzei, admisibilitatea în principiu a recursului în anulare, declarat de către condamnatul Mașlat Ivan, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 14 noiembrie 2022 și încheierii Judecătoriei Cimișlia, sediul central din 31 mai 2022,

A C O N S T A T A T :

1. La data de 14.08.2019 în adresa Judecătoriei Cimișlia a parvenit plângerea condamnatului Mașlat Ivan împotriva administrației IP nr. 3 Leova, IP nr. 13 Chișinău, IP nr. 5 Cahul, IP nr. 15 Cricova, IP nr. 16 Pruncul cu privire la condițiile de detenție care afectează grav drepturile prevenitului și condamnatului. (f.d.2, vol. 1)

La data de 20.11.2020, condamnatul Mașlat Ivan a înaintat încă o cerere împotriva administrației IP nr. 3 Leova, IP nr. 13 Chișinău, IP nr. 5 Cahul, IP nr. 15 Cricova, IP nr. 16 Pruncul cu privire la condițiile de detenție care afectează grav drepturile prevenitului și condamnatului. (f.d.1-2, vol. 3)

La data de 09.02.2021, condamnatul Mașlat Ivan a depus o cerere repetată împotriva administrației IP nr. 3 Leova, IP nr. 13 Chișinău, IP nr. 5 Cahul, IP nr. 15 Cricova, IP nr. 16 Pruncul prin care a solicitat aplicarea în privința sa a prevederilor Legii nr. 210 din 2 data de 29 iulie 2016 cu privire la amnistie în legătură cu aniversarea a 25-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova și prevederile Legii nr. 163 din 20 iunie 2017 cu referire la art. 3 CEDO de aflare a condamnatului în condiții inumane și degradante. (f.d.1-2, vol. 2)

2. Prin Încheierea Judecătoriei Cimișlia, sediul central din 31 mai 2022, s-a admis parțial plângerea condamnatului Mașlat Ivan, împotriva administrației IP nr. 3 Leova, IP nr. 13, IP nr. 5 Cahul, IP nr. 15 Cricova, IP nr. 16 Pruncul, cu privire la condițiile de detenție care afectează grav drepturile prevenitului și condamnatului.

S-a constatat faptul că, condamnatul Mașlat Ivan a fost deținut în condiții inumane, contrare prevederilor din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale în - Penitenciarului nr. 13 Chișinău, timp de 1064 zile, - Penitenciarul nr. 5 Cahul, timp de 14 zile, - Penitenciarul nr. 15 Cricova, timp de 487 zile, - Penitenciarul nr. 16 Pruncul, timp de 100 zile, - Penitenciarul nr. 3 Leova până pe data de 23.10.2020 timp de 383 zile, în total 2048 dintre care în calitate de prevenit sa deținut timp de 889 zile și în calitate de condamnat 1159 zile (2048 zile -889 zile).

S-a constatat că în perioada de timp 23.10.2020 - până în prezent în total 587 zile condamnatul Mașlat Ivan sa deținut în Penitenciarul nr. 3 Leova în condiții care nu încalcă prevederile Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

S-a redus pedeapsa condamnatului Mașlat Ivan cu 345 zile, pentru 1159 zile de detenție în calitate de condamnat în condiții inumane, calculându-se 3 zile de reduceri pentru 10 zile de detenție.

S-a încasat pentru 9 zile care nu pot fi incluse în calcul, recompensa bănească în sumă de 900 lei (9 zile x 100 lei).

S-a obligat administrația IP nr. 13 Chișinău, IP nr. 15 Cricova, IP nr. 5 Cahul, IP nr. 16 Pruncul să asigure pentru fiecare deținut un spațiu locativ de 4 m²; să asigure deținuții cu energie electrică permanentă în timpul zilei, ținând cont de specificul spațiilor locative și faptul amplasării celulelor la demisol, implicit pătrunderii insuficiente a luminii naturale; să asigure deținuții cu paturi adecvate, saltele, perne și cuverturi curate; să asigure mecanisme viabile de menținere a igienei și să asigure accesul deținuților la spălătoria centralizată a penitenciarului, pentru a-și spăla lenjeria și hainele, în același timp, a întreprinde măsuri organizatorice pentru amenajarea spațiilor adecvate pentru uscarea hainelor; să întreprindă măsuri pentru construcția unui sistem de ventilare a celulelor; să asigure izolarea toaletelor în toate celulele, stabilindu-i un termen de 15 zile, după expirarea căruia instituția penitenciară va informa instanța de judecată despre executarea prezentei încheieri.

S-a respins cerințele condamnatului Mașlat Ivan, privind calcularea recompensei pentru perioada aflării lui în detenție în calitate de prevenit și în calitate de condamnat pentru perioada aflării în IP nr. 3 Leova din data de 23.10.2020 până în prezent ca fiind neîntemeiată. (f.d. 44-52, vol. 3)

3. Nefiind de acord cu încheierea nominalizată, la data de 30.09.2022, condamnatul Mașlat Ivan, a înaintat recurs, prin care a solicitat casarea încheierii, rejudecarea cauzei și emiterea unei noi hotărâri prin care a admite cererea condamnatului cu privire la reducerea termenului de detenție din pricina deținerii în condiții inumane și degradante.

Menționează că instanța de fond deși i-a admis parțial cererea, neîntemeiat i-a refuzat să-i reducă termenul de detenție cu calcularea perioadei în care a avut statutul de prevenit. (f.d.67-70, vol. 3)

3.1. Nefiind de acord cu încheierea nominalizată, la data de 03.10.2022, administrația IP nr. 3 Leova, a depus recurs, prin care a solicitat casarea parțială a încheierii, cu pronunțarea unei noi hotărâri prin care să fie respinsă plângerea condamnatului Mașlat Ivan, ca fiind neîntemeiată.

În motivarea cererii de recurs s-a invocat că, hotărârea instanței de fond este neîntemeiată și pasibilă casării. Menționează că la evaluarea condițiilor de detenție, instanța de judecată ține cont de efectele cumulative ale condițiilor generale raportate la caracteristicile individuale respective ale condamnatului sau ale prevenitului, precum și de perioada în care condamnatul sau prevenitul a fost deținut în condițiile contestate. Chiar dacă la examinarea unor asemenea plângeri, sarcina probațiunii îi revine autorității în custodia căruia se află sau s-a aflat persoana, oricum „Alegațiile despre rele tratamente contrare art. 3 trebuie să fie bazate pe probe corespunzătoare”. Același raționament poate fi dedus și din prevederile legislației naționale, care în art. 473³ alin. (2) Cod de procedură penală prevede că, sarcina probațiunii lipsei de încălcare a condițiilor de detenție și a lipsei suportării unui prejudiciu moral îi revine reprezentantului administrației instituției penitenciare, însă pentru posibilitatea dovedirii unei anumite situații și formulării unei poziții de către instituția penitenciară

vizată și respectiv, pe cale de consecință a oferirii unei aprecieri în acest sens de către instanța de judecată, norma procesual penală prevede imperativ asupra obligativității invocării de către prevenit sau după caz, condamnat a esenței încălcării. Or, condamnatul invocă faptul că a fost deținut în condiții inumane și degradante care contravin prevederilor art. 3 CEDO, fără a concretiza care anume aspect le consideră o încălcare, adică invocările sale cuprind un caracter general.

Sușține că prin raportul prezentat a fost demonstrat faptul că, pe parcursul deținerii condamnatului, au fost respectate standardele minime de întreținere a condamnaților și nicidecum nu pot fi apreciate ca inumane sau degradante.

Analizând aceste aspecte, indică că situația condamnatului nu cade sub incidența acestor calificative. Or, din conținutul cererii sale nu regăsim elementele expuse de Curte, ce ar demonstra unele planificări, acțiuni ori intervenții premeditate din partea administrației având intenție directă și urmărind scopul victimizării personalității condamnatului prin diverse metode de constrângere fizică ori psihică, precum și supunerea acestuia la diverse acțiuni de tortură. Indică că potrivit raportului, la pct. 3.3 „Situația persoanelor deținute în instituțiile penitenciare” se menționează că în urma vizitei membrilor Comitetului european pentru prevenirea torturii a Penitenciarului nr. 5 Cahul” majoritatea deținuților intervievați de delegație nu au făcut nici o acuzație de „rele tratamente din partea personalului” și „condițiile materiale din închisorile din Cahul și Taraclia au fost în general satisfăcătoare”.

Consideră că instanța de fond neîntemeiat a calculat și a redus condamnatului și termenul de detenție în cadrul IP nr. 16 Pruncul care are statut de instituție medicală. În final conchide că, deținutului i-au fost acordate condițiile necesare la executarea pedepsei, iar instanța de judecată, în procesul cercetării și evaluării condițiilor de detenție, urmează să țină cont de efectele cumulative sub aspect general așa cum recomandă CEDO, iar încheierea contestată este bazată pe o apreciere neobiectivă și unilaterală a circumstanțelor cauzei, prin urmare concluzia instanței este neîntemeiată, or instanța de fond urma să verifice și să statueze asupra cerințelor de fapt invocate de condamnat, dar și să le supună cercetării prin prisma circumstanțelor cauzei, având în vedere normele de drept aplicabile la caz.

Își întemeiază recursul pe prevederile art. 472, 437 alin. (4), 438, 445 alin. (1), art. 473² alin. (3), (5) și art. 473⁴ alin. (9) Cod de procedură penală. (f.d. 63-66, vol. 3)

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 14 noiembrie 2022, a fost repus în termenul de declarare, recursul condamnatului Mașlat Ivan.

S-au admis recursurile declarate de administrația IP nr. 3 Leova și de condamnatul Mașlat Ivan, casată integral încheierea judecătoreiei Cimișlia, sediul central din 31.05.2022 și încheierile de conexare emise la data de 12.07.2021 și 05.01.2022, adoptate la plângerea condamnatului Mașlat Ivan împotriva administrației IP nr. 3 Leova, IP nr. 13, IP nr. 5 Cahul, IP nr. 15 Cricova, IP nr. 16 Pruncul cu privire la condițiile de detenție care afectează grav drepturile prevenitului și condamnatului, cu trimiterea cauzei la rejudecare în aceiași instanță – judecătoria Cimișlia, în alt complet de judecată.

4.1. Pentru a se pronunța astfel instanța de recurs a reținut, că de către instanța de fond la data de 12.07.2021 a fost emisă încheierea de conexare prin care s-a dispus expres: „Se conexează cauza penală nr. 21ji-125/20 plângerea condamnatului Mașlat Ivan, referitor la condițiile de detenție care agravează grav drepturile prevenitului și condamnatului, într-un singur proces cu cauza penală nr. 21ji-91/21 la plângerea

condamnatului Mașlat Ivan, în ordinea prevăzută de art. 469 alin. (1), pct. 17¹ Cod de procedură penală constatarea condițiilor de detenție și a condamnațiilor, atribuindu-i numărul unic 21ji-125/20". (f.d.84-85, vol. 2)

Ulterior, la data de 05.01.2022 a fost emisă încheierea de conexare prin care s-a dispus expres: „Se conexează cauza penală nr. 21ji-125/20 la plângerea condamnatului Mașlat Ivan, referitor la condițiile de detenție care agravează grav drepturile prevenitului și condamnatului, într-un singur proces cu cauza penală nr. 21ji-221/21 la plângerea condamnatului Mașlat Ivan, referitor la condițiile de detenție care agravează grav drepturile prevenitului, atribuindu-i numărul unic 21ji125/20". (f.d.23, vol. 3)

Instanța de recurs a reținut că instanța de fond eronat a emis încheierile de conexare din 12.07.2021 și pe cea din 05.01.2022, or instanța greșit a dispus conexarea cauzei penale cu nr. 21ji-125/20 și nr. 21ji-91/21 într-un singur dosar, deoarece prin cererea depusă la data de 09.02.2021 (căreia i s-a atribuit nr. 21ji-125/20), condamnatul Mașlat Ivan a solicitat concomitent aplicarea în privința sa a prevederilor Legii nr. 210 privind amnistia în legătură cu aniversarea a 25-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova cât și a prevederilor Legii nr. 163 în partea ce privește condițiile inumane și degradante de detenție. (f.d.1, vol. 2)

S-a conchis că solicitările condamnatului redată supra, urmau a fi examinate separat și nicicum conexate într-o singură procedură, mai mult ca atât că instanța de fond în urma conexării a omis să precute și nu s-a pronunțat asupra solicitării condamnatului cu privire la aplicarea în privința sa a prevederilor Legii nr. 210 cu privire la amnistie. Astfel, concluzia instanței de fond de admitere parțială a plângerii condamnatului Mașlat Ivan, împotriva administrației IP nr. 3 Leova, IP nr. 13, IP nr. 5 Cahul, IP nr. 15 Cricova, IP nr. 16 Pruncul cu privire la condițiile de detenție care afectează grav drepturile prevenitului și condamnatului, este eronată și nu conține soluții la precăutarea cerințelor depline ale condamnatului.

Cât privește recursul înaintat de administrația IP nr. 3 Leova, instanța de recurs l-a admis în principiu din alte motive decât cele indicate în conținutul acestuia, pentru motivele expuse la precăutarea recursului condamnatului.

Instanța a considerat că instanța de fond la examinarea plângerii înaintate de condamnatul Mașlat Ivan, nu a verificat complet și obiectiv circumstanțele cauzei, deoarece cauza urma a fi examinată de instanța de fond în două proceduri separate.

5. Condamnatul Mașlat Ivan, a depus cerere de recurs în anulare, prin care solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 14 noiembrie 2022 și încheierii Judecătorei Cimișlia, sediul central din 31.05.2022.

Consideră că propria cauză nu a fost examinată obiectiv. Prima instanță a conexas greșit cererile înaintate. Instanțele inferioare nu i-au făcut dreptate în propria cauză.

6. Examinând admisibilitatea în principiu a recursului declarat, în raport cu materialele cauzei, Colegiul penal concluzionează inadmisibilitatea acestuia din următoarele considerente:

Conform art. 452 alin. (1) Cod de procedură penală, Procurorul General și adjuncții lui, persoanele menționate în art. 401 alin. (1) pct. 2) și 3), și în numele acestora, apărătorul sau reprezentantul lor legal, pot declara la Curtea Supremă de Justiție recurs în anulare împotriva hotărârilor judecătorești după epuizarea căilor ordinare de atac.

În conformitate cu art. 455 alin. (2) pct. 7) Cod de procedură penală, cererea de recurs în anulare trebuie să cuprindă motivele recursului în anulare cu menționarea cazurilor prevăzute în art. 453 și cu argumentarea ilegalității hotărârii atacate.

Potrivit art. 453 alin. (1) Cod de procedură penală, se menționează că hotărârile irevocabile pot fi atacate cu recurs în anulare în scopul reparării erorilor de drept comise doar la judecarea cauzei, în cazul în care un viciu fundamental în cadrul procedurii precedente a afectat hotărârea atacată, inclusiv când Curtea Europeană a Drepturilor Omului informează Guvernul Republicii Moldova despre depunerea cererii.

Prin urmare, dreptul de a declara recurs în anulare, poate fi exercitat numai în privința hotărârilor judecătorești prin care a fost judecată cauza penală în fond, și anume hotărârile irevocabile de condamnare, de achitare sau de încetare a procesului penal, după epuizarea căilor ordinare de atac, reglementate de Capitolul IV, Secțiunea I și Secțiunea II ale Codului de procedură penală – adică calea apelului și recursului ordinar.

Analizând dispozițiile legale expuse mai sus în raport cu speța dată rezultă că, decizia contestată de către condamnatul Mașlat Ivan, nu cade sub incidența categoriilor de hotărâri irevocabile prevăzute la alin. (1) art. 452 Cod de procedură penală, ce pot fi contestate cu recurs în anulare la Curtea Supremă de Justiție, iar recursul declarat împotriva deciziei instanței de recurs din speță este inadmisibil, deoarece o asemenea hotărâre nu este susceptibilă de a mai fi atacată cu recurs în anulare.

Mai mult ca atât potrivit dispozitivului deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 14 noiembrie 2022, prezenta cauză a fost trimisă la rejudecare în aceeași instanță, în alt complet de judecată.

Așadar, având ca reper prevederile art. 455 alin. (2) pct. 7), art. 453 Cod de procedură penală, instanța decide inadmisibilitatea recursului înaintat de condamnatul Mașlat Ivan, întrucât acesta nu corespunde cerințelor de formă și conținut prevăzute la art. 455 Cod de procedură penală.

7. În conformitate cu art. 453, 456 alin. (1) Cod de procedură penală, Colegiul penal,

D E C I D E:

Inadmisibilitatea recursului în anulare declarat de către condamnatul Mașlat Ivan, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 14 noiembrie 2022 și încheierii Judecătoriei Cimișlia, sediul central din 31 mai 2022, deoarece nu îndeplinește cerințele de formă și conținut.

Decizia este irevocabilă.

Decizia motivată pronunțată integral la 21 iunie 2023.

Președinte

Guzun Ion

Judecători

Eremciuc Ghenadie

Daguța Sergiu